

Zonnepanelen op landbouwgrond of in bosgebied: natuurlijk niet!

Als organisaties die strijden tegen het plaatsen van zonnepanelen in landbouw-, natuur-, bos- en watergebieden, verzetten we ons tegen de excessen van de marktlogica inzake hernieuwbare energie.

We verwerpen het gebruik van het woord ‘agrivoltaïsme’, een marketingterm die bedoeld is als legitimatie van financiële en grondbelangen in de context van een landbouwsector in crisis. Het ‘agrivoltaïsme’ ondermijnt de autonomie van landbouwers: het draagt bij aan de afhankelijkheid van het agro-industriële complex (de distributiesector, producenten van meststoffen, pesticiden, zaden en landbouwmachines, banken en de landbouworganisaties die de belangen van deze spelers verdedigen). Het gaat om een nieuwe vorm van afhankelijkheid, maar dan met het moderne imago van hernieuwbare energie.

We veroordelen het beeld dat wordt geschetst in de Franse wet inzake de versnelling van hernieuwbare energie (*Loi d'Accélération des Énergies renouvelables, AER*), die een onderscheidt maakt tussen een ‘agrivoltaïsme’ dat een synergie zou opleveren met de landbouw en een andere vorm van zonne-energie die op zogenaamd ‘braakliggende gronden’ kan worden ontwikkeld. Enerzijds wordt dezelfde marketingpraktijk waardoor industriële producenten landbouwgrond in beslag kunnen nemen echter toegepast op beide categorieën, en anderzijds “*is het juist op grond die als arm wordt beschouwd dat de veehouderij zich grotendeels heeft ontwikkeld*”¹. Terwijl de lobby's ervoor pleiten dat deze praktijk volgens de wetgeving niet langer wordt beschouwd als een vorm van bebouwing (“*we gaan de lucht boven uw perceel gedurende dertig jaar huren*”², zoals een ontwikkelaar cynisch verklaarde), stellen wij dat de grootschalige metalen constructies het natuurlijke karakter van landbouw-, natuur- en bosgebieden ernstig aantasten. En hoewel ze op cynische wijze de elektriciteitsproductie presenteren als ‘secundair’, waarbij het primaire doel zou zijn om de landbouw te helpen omgaan met klimaatverandering – door schaduw te creëren – stellen wij dat de enige motivatie voor deze projecten in feite de opbrengst van elektriciteitsproductie is. Bovendien lijkt men te vergeten dat “*agro-ecologische praktijken op het gebied van bodembedekking, klimaatregulering door het planten van bomen en diversificatie door het verminderen van de monocultuur en de dichtheid van fruitplantages meer resultaat opleveren dan zonnepanelen*”³.

Nu de wet inzake de versnelling van hernieuwbare energie het mogelijk zal maken om bosoppervlaktes van 25 hectare volledig kaal te kappen om er zonnepanelen te installeren, betreuren we de productivistische visie van parlementariërs die van mening zijn dat “*sommige beschermde bosgebieden zo arm zijn en zo weinig meerwaarde bieden dat er kan worden overwogen of de installatie van een zonnepark er gerechtvaardigd is*”⁴. Deze gebieden vormen echter een onvervangbaar erfgoed, vanwege hun unieke biodiversiteit, hun natuurpracht en de

essentiële rol die ze spelen. Zelfs als de zonnepanelen op een dag zouden worden verwijderd en de klimaatverandering geen obstakel zou vormen, duurt het honderden jaren om opnieuw een ecosysteem te creëren dat dezelfde rijkdom biedt.

We veroordelen ook de belangenconflicten van de landbouwkamers. Deze instanties kunnen tot 20.000 euro per project vragen om een audit uit te voeren, en vervolgens 50 euro per hectare en per jaar aanrekenen om het project te monitoren, met daarbovenop nog eens 1500 euro per geïnstalleerde megawatt als compensatie voor het bebouwen van landbouwgrond⁵. Waarom zou er trouwens een financiële compensatie nodig zijn als de voorstanders van deze marketingpraktijk het toch over een ‘synergie’ hebben tussen deze grote metaalconstructies en de landbouw? In werkelijkheid gaat het enkel om een financiële synergie die vooral de agro-industrie en grootgrondbezitters ten goede komt.

Wij willen pleiten voor energie-efficiëntie en erop wijzen dat er voldoende capaciteit is op reeds bebouwde oppervlakken⁶. Het Franse Agentschap voor Milieu en Energiebeheer schat dat er een potentiële capaciteit is van 123 GW op grote daken, 49 GW op leegstaande industrieterreinen en 4 GW op parkings⁷. De totale capaciteit op daken bedraagt 364,3 GW (inclusief 241 GW op daken van woningen)⁸. We kunnen hieraan toevoegen dat Frankrijk 24.000 tot 32.000 bedrijventerreinen telt, ofwel 450.000 hectare die al is bebouwd⁹, naast 90.000 tot 170.000 hectare leegstaande industrieterreinen¹⁰. Hoewel het installeren van zonnepanelen op daken duurder is dan ze op de grond te plaatsen, legt het Agentschap uit dat deze extra kosten beperkt zijn: ongeveer 550 miljoen euro, of 2% van de kosten van hernieuwbare energie¹¹. Wij stellen dat dergelijke projecten, waarvan de kosten kunnen oplopen tot 800.000 euro per hectare¹², kunnen worden ontwikkeld op reeds bebouwde oppervlaktes.

Ondertussen pleiten Emmanuel Macron en de Franse boerenbond FNSEA voor een landbouw met robotica, genetica en digitale technologie¹³, en zetelt de agro-industriële boerenbond mee aan het hoofd van de lobbyorganisatie France Agrivoltaïsme, waarvan de oprichter het beheer van landbouwvelden via artificiële intelligentie ontwikkelt¹⁴. Het gaat dus om twee tegengestelde visies op landbouw en samenleving: de industriële, sterk gemotoriseerde en gedigitaliseerde landbouw op steeds grotere stukken land tegenover de autonomie van landbouwers; computers tegenover het gezond boerenverstand en artificiële intelligentie tegenover de eigen waarnemingen, kunde en kennis van landbouwers. Wij zijn van mening dat het noodzakelijk is om de technologische dominantie te verminderen, zodat landbouwers zelf hun land kunnen bewerken zonder afhankelijk te zijn van de agro-industrie.

We verzetten ons tegen de industrialisering van het platteland, want ongeacht de oppervlakte of de mate van ‘burgerparticipatie’ is een zonnepark in landbouw-, natuur- of bosgebied een industriële installatie. Ons platteland wordt vernietigd door de grote metalen constructies (silicium, aluminium, zink, lood, tin, indium, antimoon)¹⁵ die de grond innemen; de duizenden betonnen funderingen en kilometers aan toegangswegen en hekwerken, ondergrondse en bovengrondse elektriciteitsleidingen, transformator- en verdeelstations, het geluid van de omvormers¹⁶, de bewakingscamera's, allerlei sensoren en de verplichtingen om vegetatie in de omgeving te snoeien. De grote zonneparken zorgen voor elektrische

straling op de velden, met aangetoonde effecten op landbouwdieren¹⁷. Daarbij kunnen we ook de ogen niet sluiten voor de industriële productie van deze panelen, waarvoor mensen worden uitgebuit en een verwoestende mijnbouw is ontwikkeld. Om 40.000 ton siliciummetaal te produceren, verbrandt een van de zes productie-eenheden in Frankrijk 120.000 ton kwarts en 80.000 ton hout¹⁸, met een gemiddeld verbruik van 11 megawattuur per geproduceerde ton¹⁹, wat neerkomt op het jaarlijkse elektriciteitsverbruik van een stad met 150.000 inwoners. Voor elke geproduceerde kilo silicium is ook 280 kg aan chemicaliën nodig²⁰. En dan hebben we het nog niet eens over de risico's van waterverontreiniging²¹ en het feit dat zonneparken kunnen leiden tot *“transformatie, aantasting of zelfs vernietiging van natuurlijke habitats (snoeien en zo laag mogelijk houden van de vegetatie; grondwerken en verdichting van de bodem; creatie van verschillende microklimaten boven en onder de panelen; aanleg van omheiningen, enz.). De hiermee gepaard gaande verandering van de hydrologische, klimatologische of biologische functies, leidt ertoe dat soms aanzienlijke bodemoppervlaktes kunstmatig worden gemaakt [en tot] een verandering van de fauna en flora.”*²²

Wij streven naar een wereld waarin respect voor de omgeving centraal staat. Momenteel is de landbouw een van de slechtst betaalde sectoren, en er heerst een algemeen gevoel van ontevredenheid. Tegelijk is er een enorme behoefte aan nieuwe landbouwers om een antwoord te bieden op de vergrijzing. Een belangrijke motiverende factor om in deze sector aan de slag te gaan is de arbeidskwaliteit, mede dankzij het werk in open lucht, in een mooie omgeving, waar men kan genieten van de natuur. Werken onder zonnepanelen zorgt niet alleen voor een aantasting van de arbeidskwaliteit, maar ook van het milieu en de landschappen, alleen maar zodat enkele eigenaars en ontwikkelaars winst kunnen maken. De landbouw moet er juist samen met de bevolking voor zorgen dat het platteland een levendige en aangename omgeving biedt die door iedereen wordt gewaardeerd.

Het is niet onze ambitie om tuiniers te worden die werken onder zonnepanelen. Het is niet ons beroep om kilowatts te kweken, maar wel om te voorzien in een gezond en kwalitatief voedselaanbod voor zoveel mogelijk mensen, en daarvoor correct te worden beloond. Want hoewel de financiële vergoeding van enkele duizenden euro's per jaar en per hectare aantrekkelijk kan lijken²³ en landbouwers in moeilijkheden voor een echt dilemma kan stellen, vergroot het ter beschikking stellen van onze productiemiddelen alleen maar de winsten van een aantal industriële bedrijven en doet het afbreuk aan de primaire functie van landbouwgrond, namelijk voedselvoorziening.

De huidige druk van de industrie op landbouw-, bos- en natuurgebieden is enkel financieel gemotiveerd. We verwerpen dan ook de mythe van een groen kapitalisme en de visie van een ecologische transitie naar een samenleving van overconsumptie die is doordrenkt van technologie. We roepen op tot massaal verzet tegen alle industriële zonneparkprojecten en eisen dat deze worden verboden in alle landbouw-, natuur-, bos- en watergebieden.

De organisaties die strijden tegen mega-zonneparken in landbouw-, natuur-, bos- en watergebieden.

27 augustus 2023

coordo-luttes-pv@protonmail.com

Als uw organisatie dit manifest wil ondertekenen:

<https://framaforms.org/appel-a-signatures-dorganisations-ou-collectifs-1695058125>

Ondertekenaars:

1. Confédération Paysanne nationale
2. Terre de Lutte
3. Les Naturalistes des terres
4. SNETAP-FSU- Syndicat National de l'Enseignement Technique Agricole Public
5. GNSA
6. Canopée-Forêts Vivantes
7. Extinction Rébellion France
8. SNE FSU- Syndicat National de l'Environnement FSU
9. SNUPFEN-Solidaires national. Syndicat National Unifié des Personnels des Forêts et de l'Espace Naturel (SNUPFEN), un syndicat de l'Office National des Forêts (ONF).
10. Sud Recherches
11. Révolution Écologique pour le Vivant - REV
12. NPA l'Anticapitaliste
13. La Gauche Démocratique et Sociale
14. ATTAC France
15. Les Scientifiques en rebellions
16. Fondation Danielle Mitterrand
17. RAF (Réseau pour les Alternatives Forestières)
18. Nature & Progrès Fédération
19. Protection Arbres & Faune "Réseau des protectrices et protecteurs"
20. Collectif SOS Forêt France
21. ANB - ASSOCIATION NATIONALE pour la BIODIVERSITÉ
22. JAG- Jeunesse Autochtone de Guyane
23. Des Agros qui désertent
24. Mouvement d'Action Paysanne.
25. ASPAS - Association pour la protection des animaux sauvages et du patrimoine naturel
26. Collectif Scientifique National Méthanisation raisonnable (CSNM)
27. CNVMch collectif national vigilance méthanisation canal historique
28. PRIARTEM
29. Robin des Toits
30. Association Cyberacteurs
31. Réseau des Ecocentres
32. Filière paysanne
33. Association Oïkos Kaï Bios
34. MakiGo
35. Le SNUPFEN-SOLIDAIRES Midi-Pyrénées -Syndicat National Unifié des Personnels des Forêts et de l'Espace Naturel (SNUPFEN), un syndicat de l'Office National des Forêts (ONF).
36. Bureau d'Union des Sections du SNUPFEN Solidaires Lorraine
37. La Confédération paysanne interdépartementale d'Île-de-France
38. Nature en Occitanie-NEO
39. Groupe Chiroptères de Provence PACA 04 05 06 13 83 84
40. LPO Occitanie
41. Les Amis de la Terre Midi-Pyrénées
42. les Amis de la Terre Limousin
43. Terre de Liens Limousin

44. France Nature Environnement Occitanie Pyrénées
45. Toutes Nos Energies - Occitanie Environnement réunit une centaine de fédérations départementales, collectifs et associations de la région Occitanie qui agissent pour la qualité de vie des habitants et la protection de l'environnement, pour une transition écologique et énergétique solidaire et respectueuse des territoires ruraux
46. Association Protection Arbres et Faune, antenne Occitanie
47. Association Territoriale PACA Terre de Liens
48. Champagne Ardenne Nature Environnement
49. FARE SUD (Fédération d'Action Régionale pour l'Environnement - Provence Alpes Côte d'Azur) (PACA).
50. GRAPE Normandie -14 50 61 27 76
51. Confédération Paysanne de l'Aveyron
52. Collectif de réflexion citoyenne sur le photovoltaïque du Causse Comtal, Aveyron
tourolisducaussecomtal@gmail.com
53. TPNV : Terres et Patrimoine de Nos Villages :
54. TCGR : Marne, Treslon Germigny Courcelles Rosnay :
55. Le collectif Sauvegarde des Aspres, Pyrénées-Orientales
56. Association Quels Paysages Pour La Piège ? Aude
57. Association le Spot (11260)
58. La Confédération paysanne 21 (Côte d'Or)
59. FRENE 66 - Fédération pour les Espaces Naturels et l'Environnement des Pyrénées-Orientales
60. collectif énergie citoyenne 58
61. association Hurlevent
62. SEPANSO Landes
63. SOS Nature Fenouillèdes
64. C.U.R.T.I.L - département 21
65. Protection de l'environnement de Sarrant, Gers
66. Gers Danger Agrivoltisme
67. Attac de Reims (51-Marne)
68. Association Nature et Tempo Drôme
69. le comité local des Soulèvements de la Terre Drôme Sud Provence, Drôme
70. La Fédération Aude Claire, association de protection de la Nature, Aude
71. Association Vent mauvais
72. Attac 58- Nièvre
73. Le Vent Tourne, Pyrénées-Orientales
74. « Le Chêne Blanc ». ALPES-DE-HAUTE-PROVENCE
75. Bien vivre en Pyrénées catalane
76. Association naturaliste Ecodiv, basée près de Castelnaudary dans l'Aude (11400 Fendeille)
77. Nature&Progrès12, association pour la bio associative et solidaire, pour notre santé et celle de la terre.
78. Sites et Monuments Rodez
79. Les amis de la terre 66
80. En commun 66
81. Collectif Agly en transition
82. La coordination Viure des Pyrénées-Orientales
83. Collectif Citoyen Corbières Vivantes
84. Sauvegarde de Berrac Gers
85. Collectif pour des Alternatives aux Pesticides (CAP66)
86. Terres du Larzac Terres de Biodiversité Terres de Paysans
87. Attac Alès Cévennes
88. Les Amis de la terre 32
89. L'ACCU (Alerte Citoyenne Communauté Urbaine) 71 (Saône et Loire)
90. Le Collectif Citoyen Occitanie Aude - ccoal1@orange.fr
91. Association de défense du Riou bourdoux, alpes de haute provence
92. Association pour l'autonomie énergétique de Roquecor et ses environs.
environnement@roquecor.info

93. L'association Résistance 5G Nantes,
94. collectif Nantes1 anti-Linky5G,
95. collectif 44 contre Linky
96. Les Prés de la Garde -58
97. Sauvons le bocage nivernais-58
98. La Conf' du Lot
99. L'association "Tronçais Ruralité Environnement" Allier 03350 Cérilly t-r-environnement@hotmail.com
100. le collectif départemental aveyronnais Co-27-XII Environnement
101. l'association Protégeons nos espaces pour l'Avenir
102. Fédération pour la vie et la sauvegarde du pays des Grands Causses- Aveyron
103. le collectif Elzéard Lure en Résistance (Alpes de Haute Provence)
104. Adret Morvan (asso environnementale du Morvan) département de la Nièvre
105. Le collectif Stop Linky et 5G du Pays de Condé
106. Confédération Paysanne de la Nièvre
107. Le comité des Soulèvements de la Terre 11
108. XR Toulouse (xrtoulouse@protonmail.com)
109. Collectif Citoyen du Pays Saint-Affricain (CCPSA)
110. Bien vivre à Nolay en Nivernais- Nièvre
111. le Collectif Nivernais pour une Agriculture Durable (CNAD) situé dans la Nièvre (les Morins 58320 Germigny sur Loire)
112. Collectif Citoyen pour un Autre Photovoltaïque dans les Alpes du Sud (CCAPAS)
113. Confédération Paysanne de l'Aude
114. Le collectif de riverains SALEN du Finistère (29)
115. Association CERCA NATURE Pyrénées Orientales
116. Collectif Citoyens Résistants - 39 300 -jura
117. Nature et Progrès 31 : j.viana@laposte.net
118. Attac Comminges : comminges@attac.org
119. Collectif les sentinelles 31, contre un projet à Aulon
120. Foyer rural de Larroque, contre un projet sur la commune (31 aussi) : robinp@free.fr
121. Vivre en Comminges, association du 31 : contact@vivreencomminges.org
122. comité local des Soulèvements commingeois.
123. Union Locale SOLIDAIRES Comminges ul.comminges@solidaires31.fr
124. INSOMIS Comminges Savès - Mél : insoumis.comminges.saves@gmail.com
125. Le Café des Vallées (Blog d'infos, d'opinions et relais des initiatives citoyennes du sud de la Haute-Garonne / Pyrénées centrales) - Mél : contact@lecafedesvallees.fr
126. Trans'Humans (Asso)
127. association Foll'avoine -protection de la biodiversité sans OGM ni pesticides et la protection des terres fertiles- Avignon
128. le réseau Terres Vivantes en Cévennes
129. Jura Nature Environnement (département 39 - Jura)
130. L' association le Poirier (verger villageois) à Reillanne 04
131. Attac Rhône
132. association JE SUIS SENSIBLE
133. Association Stop linky-5G 88
134. Attac Gard rhodanien
135. Attac Uzège
136. Amilure
137. "Nous Voulons des Paysan-ne-s, Gascogne" Association loi 1901, siège social 32100 Bérault
138. Aude Nature
139. GABNI -Groupement des agriculteurs bio de la Nièvre. 58
140. Le Comité local des Soulèvements de la terre 66
141. Association pour la Défense de l'Agriculture Paysanne, la Protection de l'Environnement et la Prévention des Risques Industriels (AEPI)
142. LFI Groupe d'action de Corbigny (58)
143. Terres libres, centre bretagne

144. Vents à contre-courant (vacc82)
145. « Bien vivre aux Bruyères » Avril sur Loire 58
146. "Collectif Salies sans Linky" (491 chemin de Mailhos - 64270 - Salies de Béarn)
147. Le collectif de la forêt des sources du Touch
148. Les Amis de la Terre Drôme.
149. Association Environnement Juste. Une association pour la protection de notre environnement et la sobriété énergétique.
150. Confédération Paysanne de Gironde
151. Haut Buëch Nature
152. Alpes Provence Côte d'Azur Environnement
153. Soulèvements de la Terre Gers
154. Association Protection Environnement Patrimoine -46
155. Attac Hauts Cantons - Bédarieux
156. Les Gilets Jaunes de Gignac et alentours (34)
157. Comité local des Soulèvements de la Terre - Chalon sur Saône
158. Confédération paysanne de l'Ardèche
159. PasDeVentChezNous-AvenirBoischautSud Indre 36
160. NON AU SOLAIRE FLOTTANT LOUPIAC 81 non-solaire-flottant-loupiac81@proton.me
161. Les Soulèvements de la Terre La Rochelle, laterreetleau@proton.me
162. Confédération Paysanne des Pyrénées-Orientales
163. Le comité creusois des soulèvements de la terre
164. Attac Aveyron
165. Les Soulèvements des Volcans 63
166. Association Apifera-81
167. Environnement et Patrimoines en Pays du Serein (EPPS)-Yonne
168. Confédération Paysanne 34
169. Amis de la Terre des Landes
170. Comité Local d'Attac Villeneuve d'Ascq 59650
171. ATTAC marsan département des landes
172. ATTAC 46 LOT.
173. France insoumise groupe d'action de Souillac.
174. France Insoumise Aveyron
175. La Confédération paysanne de Corrèze
176. CALELH, association pour la qualité de vie et de l'environnement en Haut-Languedoc
177. Confédération Paysanne des Landes
178. association Vivre à Noyers - Val du Serein, l'Yonne
179. ABIVIA, Association bien Vivre en Astarac et en Fezensac
180. Confédération paysanne de la Drôme
181. ATTAC Var
182. Les amis de la terre Moselle
183. Le comité local Les Soulèvements du Forez, Loire (42)
184. Le comité Soulèvements de la Terre Royans-Vercors
185. Alternatiba des Pyrénées-Orientales (Alternatiba66)
186. Attac Pays malouin – Jersey
187. Le Comité SDLT du Morvan des Lacs
188. ATTAC Cher-18
189. Villes et villages en campagnes-Yonne
190. COMITE SUD-VENDÉE DES SOULÈVEMENTS DE LA TERRE
191. comité local SDLT Quimperlé-Concarneau
192. association OzACTES - Quimperlé(29)
193. Les Picnors- Somme 80
194. Le Comité 61 des Soulèvements de La Terre
195. Comité Local 83 des Soulèvements de la Terre.
196. Le comité des Soulèvements de la terre du Havre
197. Les Amis de la Terre 13/Provence

198. Les Soulèvements de la Terre - Comité de Metz
199. Comité de soutien aux Soulèvements de la Terre Doué-la-Fontaine/Montreuil-Bellay"
200. La terre se soulève en Corrèze
201. Le Comité Sèvre Niortaise des Soulèvements de la Terre
202. Confédération Paysanne du Gers
203. XR Hautes-Alpes (hautes-alpes@extinctionrebellion.fr)
204. Comité Hautes-Alpes des soulèvements de la terre (comite-terre-eau-rabou05@proton.me)
205. BIOCONSOM'ACTEURS MER ESTEREL
206. Association "Les Sérignons Terre Vivante" (05) ayant pour but de lutter contre la déforestation de la forêt des Sérignons à La Roche des Arnauds au profit d'un parc photovoltaïque
207. Comité des Soulèvements de la terre de Touraine
208. Association Châtelleraut L'Insoumise
209. "DesterresMINEes35"
210. Les Soulèvements de la Terre du Tarn - SDLT Tarn
211. La LFI Creuse - 23
212. Les Soulèvements de l'air- Bretagne
213. association Les Perdigones 06670 Levens
214. Le Comité Causse Comtal, association agréée protection de l'environnement (12)
215. Les grèbes castagneux (37- Chinon et alentours)
216. La Confédération paysanne Saône et Loire-71
217. la Confédération paysanne Yonne-89
218. La confédération paysanne du Vaucluse -84
219. Nous voulons des coquelicots grand Châtelleraut 86
220. les Soulèvements de la Terre de Châtelleraut -86
221. Comité Haut-Jura des Soulèvements de la Terre
222. La Confédération paysanne de l'Allier (03)
223. LPO Loire-Atlantique
224. La Confédération Paysanne du Gard 30
225. Association Mont de Transet Vent Debout 23250 Thauron -Creuse
226. Association Hêtre vit vent -Lorraine
227. Conf' Ardennes-08
228. Conf' du Cher
229. Le comité local des Soulèvements de Loire
230. Présidente association Les Lacs du Lauragais- projet de centrale photovoltaïque flottante sur le lac de Bourg Saint Bernard (31) par EDF-RE
231. Confédération paysanne Meuse
232. Confédération paysanne Moselle
233. le comité local des soulèvements de la terre de l'Allier (03) - l'Allier se soulève
234. association Bee Friendly
235. Collectif Transitions du Périgord Noir
236. La Confédération paysanne d'Ille-et-Vilaine
237. La Conf' Alsace
238. Collectif eau Quimper QBO
239. Association Animalure (protection faune sauvage et domestique du territoire de Lure)
240. SAUVEGARDE DE LA HAUTE VALLEE DU SEREIN
241. Collectif "Sauvons la Forêt de Mercy" -57
242. Site et Monuments délégation du Var
243. Collectif Citoyens Lotois
244. association paysages et forêts de l'Armançon
245. Cercle des Citoyens 32
246. Vous N'êtes Pas Seuls
247. Le collectif ACCAD (59-62)
248. Confédération Paysanne Lot et Garonne (47)

249. la Confédération Paysanne de l'Aube (10)
250. le Comité des Soulèvements de la Terre du Pays de Vannes (Morbihan)
251. Association Environnementale Lot Cele AELC
252. Attac bassin de Vichy
253. Comité local Paris centre Soulèvements de la terre.
254. Association Architecte 58
255. halte au contrôle numérique
256. Stop Linky 5G Loire
257. Réseau OSTIA - comités des SdT du Pays basque Nord
258. mairie de Frechendets-65
259. Confédération Paysanne de Charente
260. Confédération Paysanne du Jura
261. Buziet vivant et authentique
262. TOUCHE PAS A MON LAC -64
263. Confédération Paysanne Charentes-Maritimes
264. Bien vivre dans le Gers
265. Cure Yonne Protection-89
266. SOS Pays de Langres -haute marne
267. Vie Pays Environnement -Aisne
268. Confédération paysanne du Var
269. Saint sulpice active et citoyenne -81
270. Fédération Environnement Durable
271. VIVRE A PUISIEULX -Marne
272. Confédération Paysanne du Calvados
273. Cami Pau-Est – Pyrénées Atlantiques
274. Sauvegarde Côtes d'Opale Picarde et d'Albâtre (*SCOPA*)
275. Association pour le développement durable du Causse de l'isle -Dordogne
276. Du Frémur à l'Arguenon -Côtes d'Armor
277. Collectif Citoyens Communicants 66
278. La Souris Verte -66
279. confédération paysanne marne
280. Confédération paysanne de Touraine
281. Confédération paysanne d'Ariège
282. SUD éducation 12
283. Association Ma Terre, Gratentour -Haute garonne
284. NPA 81 -Tarn
285. Collectif pour le Triangle de Gonesse Val d'Oise
286. GNSA pays toulousain -Haute garonne
287. Confédération paysanne tarn et garonne
288. Association APROMI-CO -11
289. Les Prés Survoltés association de Mouterre sur Blourde 86430 et communes voisines -Sud Vienne
290. SAPE-Marne
291. COLLECTIF PRESNOYENS -45
292. SOS SEGALA NATURE -81
293. APENC51 Association de Protection de l'Environnement de Neuvy et Courgivaux – Marne
294. Attac tarn
295. Verts2Terres
296. Attac 31
297. Les Hérissons masqués de Nécly
298. LE BETEY PLAGE BOISEE A SAUVEGARDER
299. attac-Agen
300. Collectif "Sauvons la Forêt de Mercy, collectif de 43 assos, 4 syndicats et 6 partis
301. Comité local des soulèvements de la terre Haut Jura
302. ASSOCIATION VIGILANCE PAYSAGES ET QUALITÉ DE VIE SAINT PIERRE DE VARENNES Saône et loire

303. Alterre Circuit -52
304. Confédération Paysanne Lozère
305. Debout les terres vertes, comité locale Vierzon Soulèvements de la terre -18
306. association pour la sauvegarde et l'animation du poumon vert de saint mitre
-Bouches du Rhône
307. ASSOCIATION DE PROTECTION DES COLLINES PEYPINOISES -13
308. APPREME association pour la promotion de politiques responsables en matière
d'énergie
309. SOS Durance Vivante
310. Société Alpine de Protection de la Nature - France Nature Environnement Hautes-
Alpes (SAPN-FNE 05)
311. Lectoure pour tous -gers
312. Les Betteraves se Rebiffent -Oise
313. Nous voulons des coquelicots - Mouans-Sartoux -Alpes Maritimes
314. Collectif eau secours de PACA (Var, Bouches du Rhône, Alpes maritimes, Hautes
Alpes, Alpes de Haute Provence, Vaucluse)
315. Association de défense de l'environnement du plateau de Sainte Maure de Touraine
indre et Loire 37
316. Vigilance OGM 21
317. TERRA VIVA VERDON -Var
318. Les Pireutchs en colère (Pylône à Pey) -Landes
319. ProBugey (protection de l'environnement sur les plateaux Retord - Hautevilles -
Valromey) -Ain
320. Un avenir pour Saint Jouvent -Haute Vienne
321. ADENY -asso de défense de l'environnement et de la nature de l'Yonne
322. Provence Verticale
323. Association Sennéchoise de Défense de l'Environnement (ASDE) Cher (18340)
324. Terre de Liens Centre-Val de Loire
325. DIFENN BRO PENN TREV Asso pour la préservation du patrimoine et du vivant du
territoire des sources du TRIEUX et du BLAVET
326. Ferme de Riglanne 44
327. Confédération Paysanne de la Vienne
328. Attac Paris centre
329. Hêtre vivant -57
330. Terre & Humanisme.
331. Vosges Nature Environnement
332. Tremons défend son vallon- Lot et Garonne
333. CAPA Lot et Garonne
334. Fédération Européenne Environnement Ecologie / Garder le Vivant
335. Confédération Paysanne de l'Indre (36)
336. Comité local Soulèvements de la terre Loiret (45)
337. GNSA Sainte Baume / Montagne de Lure
338. APPREME association pour des politiques responsables en matière d'énergie – Hautes-Alpes
339. Association L'Ascalphe 04
340. association Les Lacs du Lauragais
341. COMITE ECOLOGIQUE ARIEGEOIS
342. Collectif citoyen Lurs- Alpes de Haute Provence
343. CDAFAL 70
344. AEPOH - 70 association pour un espace protégé des ondes hertziennes
345. Comité local des Soulèvements de la Terre Lyon
346. collectif Cistude -13
347. ATTAC Villeneuve d'Ascq -Nord
348. Bien Vivre à Lévigacq -40
349. ATTAC Dordogne
350. ATTAC Rennes
351. Canopée12 -Aveyron
352. Confédération paysanne de la Haute-Vienne (87)
353. ATTAC Marseille -13

354. ATTAC Pays Basque -64
355. Ventdebout'Chage . 16350
356. LA PASTURE – Aude
357. Confédération Paysanne du Maine-et-Loire -49
358. Comité des Soulèvements du Royans-Vercors -Drôme
359. Comité local Sud-Grésivaudan -38
360. Confédération Paysanne des Alpes-Maritimes -06
361. Association Sauvegarde des Terres Commingeoises -31
362. Collectif citoyens camps la source -83
363. Association Païolive- Ardèche et nord du Gard
364. Extinction rébellion Landes côte sud
365. SOS ESTUAIRE- Seine Maritime
366. Les Beaux Coteaux de Grayssas- Lot et garonne
367. ARGELES NATURE ENVIRONNEMENT – PO
368. Comité Local ATTAC 21 - Côte d'Or
369. GNSA Lavaur et territoire du Vaurais (81)
370. Collectif « un avenir pour Saint-Jouvent 87510 »
371. PICAMA Saône et Loire – 71
372. La Confédération Paysanne des Alpes de Haute-Provence (04)
373. Soulèvements de la terre Nevers
374. association VAL D'ISSOLE ENVIRONNEMENT
375. SER. Sauvegarde de l'Environnement Rocatin -Pyrénées-Orientales
376. Association APSLK -Finistère
377. Association "Les Amis du lac de Vouglans" -39
378. COLLECTIF CONTRE LE PROJET AGRIVOLTAÏQUE DE LA MARGASSE – 82
379. Council for the protection of Bertric Buree -Dordogne
380. Collectif Verneuges, Haute-loire
381. Collectif Garrigues vivantes - Stop à l'artificialisation des sols, Ardèche
382. Collectif Lavaultaique-89
383. les Amis du PAtrimoine de CHassiecq et de ses Environs -Charente
384. Le Collectif UniVers -Drôme
385. Les Amis de la Conf16 -Charentes
386. Attac Uzège
387. APNE-ALLEYRAT 19-Corrèze
388. Comité Soulèvements de Loire – 49
389. Loubens Air Pur -09
390. Collectif Volvestre survolté
391. vivre a louverne - mayenne
392. Stop mines 23 – Creuse
393. France Nature Environnement Puy-de Dôme
394. Panneaux hors champs -23 Creuse
395. Janaillat Saint Dizier Masbaraud Vent de Business JDM VDN -23 creuse
396. Collectif Festival ça Marche 79200
397. Association ACC (Astaffort Commune Citoyenne) – Lot et Garonne
398. Collectif JÉCi - agglo d'alès
399. Collectif "Les champs survoltés" – Charentes
400. Association "Sauvegarde de la Sausière"
401. Collectif OSNA -Lot et garonne
402. AVEC – Cher
403. Association Vie Environnement Nature MELGVEN (AVEN MELGVEN) -Finistère
404. FRAPNA Ardèche -07
405. CLPEPA Collectif Limousin de protection d'environnement, les paysages et l'agriculture. - 87
406. Sauvegarde ma Suisse Normande
407. Plateau Survolté -Aveyron
408. Creuse ENVIE – 23
409. les Sérignons Terre Vivante – 05

- 410. Bien-vivre-a-asnieres 72 Sarthe
- 411. COLLECTIF CITOYEN CAMPSOIS – 83
- 412. Collectif Clairac nature – 47
- 413. Association Puisaye Forterre Preservée -yonne 89
- 414. CSVA 24 -périgord Aquitaine
- 415. Les Amies de la Conf 21
- 416. Association Les forêts alternatives du Jura
- 417. Sauvegarde Nature et Patrimoine du Mont Dardon SNPMD -71

Organisations européennes

- 418. Association of Croatian Family Farms (ACFF)

Avec le soutien de :

Lisa BELLUCO, députée Ecologiste-NUPES de la 1ère circonscription de la Vienne (86)
 Marie POCHON, députée Ecologiste-NUPES de la 3e circonscription de la Drôme (26).
 Léo Walter, député LFI, Alpes de Hautes-Provence
 Loïc Prudhomme, député LFI-NUPES de Gironde
 Marie José Vergon Trivaudey, chargée de mission Flore-Végétation DREAL BFC
 Hadrien Clouet Député LFI-NUPES de la Haute-Garonne

Voetnoten:

- 1: Confédération Paysanne Centre Val de Loire <https://ccaves.org/blog/wp-content/uploads/Centre-Val-de-Loire-2022-Contribution-SDRADDET.pdf>
- 2: “Dans la gadoue agrivoltée : plongée dans la rhétorique des industriels du photovoltaïque <https://ccaves.org/blog/wp-content/uploads/dans-lagadou-agrivoltée-2.pdf>
- 3: Fabien Balaguer directeur van de Association française d'agroforesterie. “Contre l'agrivoltaïsme, l'autonomie paysanne”, tijdschrift L'Empaillé herfst 2022 <https://lempaille.fr/contre-lagrivoltaïsme-lautonomie-paysanne>; volledig interview hier beschikbaar <https://ccaves.org/blog/wp-content/uploads/agroforesterie-balaguer-entretien-1.pdf>
- 4: De socialistische afgevaardigde voor Meurthe en Moselle Dominique Potier tijdens de stemming over de wet AER in december 2022 <https://ccaves.org/blog/wp-content/uploads/dans-lagadou-agrivoltée-2.pdf>
- 5: “Faire vivre le débat public et renverser le rapport de force » Campagnes solidaires, nr. 384, juni 2022 geciteerd in “l'agrivoltaïsme, entre pression financière et conflits d'intérêts”, magazine Silence, september 2023
- 6: <https://ccaves.org/blog/wp-content/uploads/choix-politique-de-ne-pas-financer-le-pv-sur-toiture-1.pdf>
- 7: Trajectoire du mix électrique 2020-2060, 2018, https://presse.ademe.fr/wp-content/uploads/2018/12/ADEME_%C3%A9tude_mix-electrique.pdf, et Évaluation du gisement relatif aux zones délaissées et artificialisées propices à l'implantation de centrales photovoltaïques – Ademe Transénergie, avril 2019, rapport en synthèse, beschikbaar op: <https://www.ademe.fr/evaluation-gisement-relatif-zones-delaisses-artificialisees-propices-a-limplantation-centrales-photovoltaïques>
- 8: Volgens het rapport van het ADEME “Coûts énergies renouvelables et de récupération des données 2019” <https://bibliothèque.ademe.fr/cadic/767/couts-energies-renouvelables-et-recuperation-donnees-2019-010895.pdf>
- 9: CEREMA, <https://www.cerema.fr/fr/centre-ressources/boutique/zones-activite-economique-peripherie-leviers-requalification>
- 10: Volgens Rollon Mouchel-Blaisot, prefect die sinds februari vorig jaar verantwoordelijk is voor een interministeriële missie voor het beschikbaar maken van industrieterreinen. <https://www.lesechos.fr/pme-regions/pays-de-la-loire/les-friches-industrielles-eldorado-foncier-des-collectivites-1947507>
- 11: “Uit de volgende analyse blijkt dat als de verdeling tussen zonnepanelen op daken en zonnepanelen op de grond wordt verschoven, de extra kosten voor het systeem gering zijn (...) Er is dan sprake van jaarlijkse extra capaciteitskosten tot 550 miljoen euro (voor 100% zonnepanelen op daken), ofwel 2% van de totale capaciteitskosten van hernieuwbare energie (32,3 miljard euro per jaar) en 10% van de capaciteitskosten van zonnepanelen (5,6 miljard euro).” <https://bibliothèque.ademe.fr/cadic/2889/mix-electrique-rapport-2015.pdf>
- 12: “Tout le monde déteste sun'agri” L'Empaillé winter 2022-2023 <https://lempaille.fr/tout-le-monde-deteste-sun-agri>
- 13: https://www.bfmtv.com/economie/consommation/c-lambert-le-numerique-la-robotique-et-la-genetique-sont-la-troisieme-revolution-agricole_VN-202110120459.html
- 14: Zie “Sun'Agri, quand l'agrivoltaïsme rencontre le numérique” magazine Silence september 2023: “Sensoren die in het veld zijn geïnstalleerd, meten talrijke parameters, zoals lucht- en bodemvochtigheid, temperatuur, licht, bladgroei, enzovoort. Vervolgens worden de gegevens in een controlecentrum in Lyon gekoppeld aan algoritmische modellen van de plantengroei, waarna Sun' Agri op al zijn percelen retroactieve maatregelen

neemt. Dit bedrijf, dat is overgenomen door Eiffage, test momenteel infraroodcamera's om het begin van de bloei te detecteren. Wat is beter: de ogen van de landbouwer of die van camera's?", stelt Cécile Magherini, algemeen afgevaardigde. De visie van de algemeen directeur op de toekomst is vrij duidelijk: In ons systeem kunnen we ons in de toekomst robots voorstellen die onder de infrastructuur worden aangesloten en werken." Zonnepanelen op velden plaatsen om 'koolstofvrije energie' te produceren en vervolgens robots inzetten om deze elektriciteit te verbruiken. Het geheel wordt op afstand gecontroleerd vanuit kantoren dankzij een reeks sensoren en artificiële intelligentie." Zie ook "Sun'agri et ses cultivateurs de kilowatts font main basse sur les Pyrénées-Orientales", februari 2023 <https://ccaves.org/blog/les-cultivateurs-de-kilowatts-font-main-basse-sur-les-pyrenees-orientales/> ainsi que « Tout le monde déteste Sun'agri » L'Empaillé winter 2022

15: Silicium, aluminium, zink, lood, tin, indium, antimoon aanwezig in zonnepanelen: zie "Composition des panneaux photovoltaïques mono et polycristallins" (Special Report on Solar PV Global Supply Chain, AIE, 2022, p. 21). Zie ook Mineralinfo, 2020 (Antoine Boubault, BRGM)

16: MRAE de Bretagne https://ccaves.org/blog/wp-content/uploads/10116_centralephotovoltaïque_folgoet_29_2022.pdf

17: Christian Dupraz, een van de belangrijkste promotoren en uitvinder van de term, waarschuwt voor de "oorspronkelijke agronomische effecten die moeten worden geëvalueerd", zoals "elektrische risico's bij aanwezigheid van dieren (elektrogevoeligheid, elektrocutie)" <https://ccaves.org/blog/wp-content/uploads/dans-lagadoue-agrivoltée-2.pdf> Zie ook de MRAE van Bretagne, die ook adviseert dat voor een zonnepark "een elektromagnetisch veld moet worden gesimuleerd ter hoogte van de dichtstbijzijnde huizen (...), met name voor elektrogevoelige mensen" https://ccaves.org/blog/wp-content/uploads/10116_centralephotovoltaïque_folgoet_29_2022.pdf

Op 7 november 2022 erkent de administratieve rechtbank van Alençon dat de negatieve impact op de melkveestapel van Alain Crouillebois (veehouder in het departement Orne) "het directe en onmiskenbare gevolg" is van de aanleg van een ondergrondse hoogspanningsleiding van 20.000 volt en de bijbehorende transformator van Enedis. De rechtbank veroordeelt Enedis tot het betalen van 140.000 euro aan de veehouder. Op 29 april 2022 veroordeelt de rechtbank van Coutances, in het departement Manche, RTE (beheerder van het elektriciteitsnetwerk) tot het betalen van 460.000 euro aan melkveehouder D. Vauprès voor de aanleg van een hoogspanningslijn op zijn boerderij. In 2015 won melkveehouder T. Charuel zijn rechtszaak tegen RTE naar aanleiding van de overlast veroorzaakt door een hoogspanningslijn. Zie ook het onderzoek van France 3 "Agriculteurs sous tensions, l'omerta française" <https://ccaves.org/blog/wp-content/uploads/Agriculteurs-sous-tension-FR3-2020.mp4>. Zie ook het rapport van afgevaardigde Philippe Bolo <https://www.senat.fr/rap/r20-487/r20-487.html>

18: Cijfers van 2017, Courrier de l'Oisans, nr. 15, winter 2018, geciteerd in Le cycle du silicium, PMO: https://www.piecesetmaindoeuvre.com/spip.php?page=resume&id_article=1589

19: "Le silicium : un élément chimique très abondant, un affinage stratégique", 2020, op mineral.info Geciteerd in Le cycle du silicium, PMO : https://www.piecesetmaindoeuvre.com/spip.php?page=resume&id_article=1589

20: « Le silicium : les impacts environnementaux liés à la production », <https://ecoinfo.cnrs.fr/2010/10/20/le-silicium-les-impacts-environnementaux/> Geciteerd in Le cycle du silicium PMO: https://www.piecesetmaindoeuvre.com/spip.php?page=resume&id_article=1589 ; Zie ook Commissariat général au développement durable 2020 geciteerd in <https://www.jne.asso.fr/wp-content/medias/2023/06/Photovoltaïque-10-idees-recues-contre-argumentees.pdf> en Chowdhury et al. 2020, ibidem en "Le silicium : les impacts environnementaux liés à la production", <https://ecoinfo.cnrs.fr/2010/10/20/le-silicium-les-impacts-environnementaux/> / Zie Composition des panneaux photovoltaïques mono et polycristallins, (Special Report on Solar PV Global Supply Chain, AIE, 2022, p. 21). Zie ook Mineralinfo, 2020 (Antoine Boubault, BRGM)

21: Rapport van de LPO https://ccaves.org/blog/wp-content/uploads/2022_pv_synthese_lpo.pdf. Zie ook de MRAE Bretagne. Advies van de regionale milieuautoriteit van Bretagne over het project voor een zonnepark in de gemeente Le Folgoët (29) https://ccaves.org/blog/wp-content/uploads/10116_centralephotovoltaïque_folgoet_29_2022.pdf en ook FRB: (Fondation pour la Recherche sur la Biodiversité) 27/10/2017, synthèse van de studie "Énergie renouvelable et biodiversité : les implications pour parvenir à une économie verte" Référentie Alexandros Gasparatos, Christopher N.H. Doll, Miguel Esteban, Abubakari Ahmed, Tabitha A. Olang. 2017. Renewable and Sustainable Energy Reviews 70, p161–184

22: Rapport van de LPO van oktober 2022 https://ccaves.org/blog/wp-content/uploads/2022_pv_synthese_lpo.pdf, "Centrales photovoltaïques et biodiversité LPO oct. 2022 » waarin 151 internationale wetenschappelijke studies worden samengevat, de enige synthese die eind 2022 in het Frans is gepubliceerd. Zie ook de synthese van Jura Nature Environnement <https://www.jne.asso.fr/wp-content/medias/2023/06/Photovoltaïque-10-idees-recues-contre-argumentees.pdf>, en de studie van de Fondation pour la Recherche et la Biodiversité: FRB: (Fondation pour la Recherche sur la Biodiversité) 27/10/2017 "Énergie renouvelable et biodiversité : les implications pour parvenir à une économie verte" Référentie Alexandros Gasparatos, Christopher N.H. Doll, Miguel Esteban, Abubakari Ahmed, Tabitha A. Olang. 2017. Renewable and Sustainable Energy Reviews 70, p161–184

23: Het verhuren van grond kan 2500 tot 10.000 euro per jaar en per hectare opleveren. Schapen houden op 90 hectare kan ook 30.000 euro per jaar opleveren. Zie de standpuntnota van de Confédération Paysanne https://www.confederationpaysanne.fr/sites/1/mots_cles/documents/Positionnement_agriphotovolta%C3%AFsme.pdf